

SJÖSTJÄRNAN

SJÖSCOUT
Seascout Sweden

HANDLEDNING
FÖR
SJÖSCOUTLEDARE OCH SJÖLEDARASSISTENTER
Copyright Björn Julius, Göran Thulin
Utgåva 2 Antagen på Riksskeppsrådet 2013

Innehåll

Vad är sjöscouting; Sjöstjärnan	4-6
Mål och medel	6
Märkessystemet i Sjöstjärnan	7-11
Målspåren	12
Uppgiftsboken, hur den används	13-14
Scoutavdelningen	15-17
Avdelningsmötet	18-20
<i>Ordinarie avdelningsmöte</i>	18
Temamöten	19
Stationsvis utbildning	20
Utomhusmöte	19
Projekt	20
Arrangemang	20
Terminsprogrammet	21-23
Programtabellen	24-25
Organisationstävlingen	26-28
Hur gick det nu med målspåren	28-29
Skepparens och kårstyrelsens / redarens ansvar	30-31
Att bli skeppare	32
Prov till skeppare/uppsegling	33-35
Manöverbordmanöver	36

Innehåll

Säkerhet och upplägg vid Jollesegling	37
Säkerhet och upplägg vid segling med typ 606 och upppåt	38
Eskadersegling	39-41
Sjösäkerhet vid sjöscoutverksamhet /Sjömanskap	42-54
Sjömaning	54-61
Trygga möten	62
Sjöscout-/scouthistoria	63-64
Sjöscoutsymbolen	65
Slutord/Till sist	66

Förord

Detta är den första handledningen för sjöscoutledare och assistenter. Riksskeppsrådet 2013 i Malmö beslutade att handledningen nu skall läggas ut på sjöscouterernas hemsida. Ambitionen är att den även skall ges ut i bokform. Arbetet med boken startade i den numera avvecklade sjöscoutgruppen och har sedan fortsatt av Björn Julius från Malmö Sjöscoutkår och Göran Thulin från Lidingö Sjöscoutkår som författat texten. Vi är givetvis tacksamma för synpunkter för att kunna förbättra kommande upplagor

Björn Julius alias Teddy, marine@juliusims.se

eller

Göran Thulin, thulin33@gmail.com

Göran har skrivit kapitlet om sjömaning och granskar
övrigt material i boken.

Vad är Sjöstjärnan?

Sjöstjärnan är en beskrivning av de särskilda kunskaper och erfarenheter sjöscoutprogrammet består av. När vi i förutvarande sjöscoutgruppen började arbetet med att ta fram ett program så utgick vi från frågan " Hur är och vad kan en sjöscout som genomgått alla stegen och fyllt 25 år?"

Vad ska programmet innehålla för att nå dit?

Diagrammet på motstående sida visar en *översiktlig* bild av nio sjöscoutspecifika områden att arbeta med. Man börjar längst ut i "armspetsarna" och följer armarna mot centrum, Sjöscout 25 år.

Scouting

Föredömet för en scout är en person som kan hävda sin integritet, respektera och samverka med andra oavsett deras ras, religion eller politiska åsikter och som visar hänsyn mot människor, djur och natur och mot vår jord. En scout är beredd att försvara den svagare och ställer upp för sina medmänniskor.

För att komma dit, så använder sig scoutrörelsen av olika medel och sjö-scouting är ett sådant medel. Vad är Sjöscouting?

Sjömanskap + Sammanhållning + Scouting = Sjöscouting

Sjöscout 25 år

Sjöstjärnandiagrammet visar hur mycket en sjöscout *kan* ha lärt sig vid 25 års ålder; tillräckligt för att segla skeppare även på större fartyg som t ex BISCAYA*. Alla sjöscouter vill eller kan av olika skäl inte bli skeppare, men det finns alltid en uppgift ombord och i kåren för varje medlem. Att bli skeppare är bara ett av många delmål i verksamheten. Sjöstjärnan kommer i framtiden att ha en hel del gemensamt med vad våra scouter på land lär sig, men tonvikten ligger dock givetvis på sjöscoutverksamheten.

Alla sjöscouter måste tillägna sig vissa sjöspecifika kunskaper på olika nivåer. Dessa är markerade med kursiv stil i sjöstjärnandiagrammet.

Väldigt viktigt är att se till att den enskilde sjöscouten får säga sitt om vad hon/han vill göra och lära sig.

Allra viktigast är att varje sjöscout får något med sig utöver de sjö- och scouttekniska färdigheterna.

*Fartygsnamn skrivs ofta med versaler.

Den ursprungliga sjöstjärnan var ett *arbetsdiagram* som gav namn åt sjöscoutprogrammet. Fortsättningsvis kommer symbolen för sjöstjärnan att se ut så här där man lätt kan läsa de nio fokusområdena

Vad håller vi på med?

Vad är mål och vad är medel? Målet, det är scouting, d. v. s. att sträva mot föredömet. Sjöscouternas medel att nå målet är segling, sjöliv och natur med tonvikt på seglingen.

Med andra ord

Det är med andra ord viktigt att vi behärskar medlet vi använder och går in för att behärska detta. Har vi dåliga skeppare och besättningarna är dåligt sammansatta, så kommer det att sluta illa och vi når aldrig målet. Detsamma gäller ledartement och scouterna på våra avdelningar. Detta är lika självklart som att man ombord ställer upp för varandra och visar att man "seglar i samma båt".

Märkessystemet i sjöscoutprogrammet

Sjöscouternas märkessystem

		Äventyrsscout		Rorsmans-scout
				Befaren Sjöscout Kan ta skeppar- certifikat på kårens mindre båtar t.ex 606:a
				Sjöscouten Den som börjar här skall få samma grund som upptäckaren
	Upptäckare		Sjöscouten	
			Jollemärket	
Spårare		Jollemärket		
	Simma 200 meter			

Siöscouternas märkessystem

Spårare / Upptäckare		Jollemärket	1. Jag visade att jag kan säkerhetsreglerna för hem-mavattnet. 2. Jag visade att jag kan väjningsreglerna. 3. Jag har simmat 200 meter 4. Jag har visat att jag vet hur man tar reda på att flytvästen passar min vikt och att jag kan ta på den så att den sitter ordentligt. 5. Jag har visat att jag vet hur man kliver i och ur en segeljolle. 6. Jag har visat att jag kan rigga och göra en segeljolle segelklar. 7. Jag har visat att jag kan segla och manövrera en segeljolle. 8. Jag har visat att jag kan lägga till och lägga ut utan att segeljollen stöter i bryggan eller slipen. 9. Jag har visat att jag kan återställa en segeljolle efter segling.
-------------------------	---	-------------	---

Sjöscouternas märkessystem

Upptäckarens sista märke / Äventyrs- scoutens Första märke		Sjöscouten	1.Simning Du visar att du kan simma 200 meter. 2. Lag och löfte Jag har pratat med mina ledare om vad scoutlagen och scoutlöftet betyder: 3.Sjömaning Jag kan följande knopar och vet när man skall använda dem: Råbandsknop, Skotstek, Överhandsknop, Överhandsknop i åtta, Dubbelt halvslag, Dubbelt halvslag om egen part, Pålstek, Nyckstek och belägga på en pollare.
Särskilt råbandsknopen. vet jag är en farlig knop med begränsad användning.			7. Läger och övernattningar Jag har varit på läger eller segling med övernattning den:.....
4. Kniven Kniven är ett viktigt verktyg för sjömannen och seglaren och definitivt ingen leksak. Jag har visat att jag kan vårda, bryna och hantera en kniv			8. kårens organisation känner till kårens organisation och har varit på kårstämma eller styrelsemöte:
5. Flaggan . Alla fartyg med självaktning för flagg. Jag känner till vad som gäller för vår flagga till sjöss och på land. Jag vet också hur man handskas med en flagga på stång (fana) och känner till begrepp som stor flaggning, flaggspel, klubbflagga och destinationsflagga.			9. Sköta och vårda sin kropp Jag har lärt mig hur och varför jag skall sköta min personliga hygien på seglingar och läger, samt att ta hand om små sår och mindre skador.
6. Sjösäkerhet Precis som scoutlagen, måste du förstå innebörden av våra säkerhetsbestämmelser. Dessutom skall du känna till nödsignalerna.			10. Hansalinen Du visar att du kan hantera hansalinen både som räddare och som räddad.
a) Säkerhetsbestämmelser b) Nödsignaler			11. Vajningsreglerna Du visar att du kan Vajningsreglerna.

Sjöscouternas märkessystem

Äventyrs-scout		Befaren Sjöscout Kan ta skeppar-certifikat på kårens mindre båtar t.ex 606:a	1. Läger och långsegling Jag har varit på läger eller långsegling under minst fem dagar. 2. Matlagning och kök Jag har tillsammans med mina kamrater skött ett kök ombord alternativt gjort upp eld och av råvaror berett och tillagat en måltid. Därefter har vi återställt efter matlagningen. 3. Hajk / segling Jag har tillsammans med min patrull planerat och genomfört en hajk (t.ex. en Överlevnadshajk eller Vikingasegling) 4. Min kuststräcka Sverige är unikt med sin urgamla allemansrätt. På en rättighet följer alltid en skyldighet som kräver kunskap.
5. Brand Det är viktigt att du vet hur man uppträder vid brand både ombord och iland (t.ex i scoutlokalen). 6. Simning Som befaren sjöscout räcker det inte med att du kan simma 200 meter. Nu får du visa att du har fått mer vattenvana. Du skall därför visa att du klarar: 100 meter klädsim och därefter ta av kläderna i vattnet, 50 meter livräddning och kunna dyka från ytan ner till 2 meters djup 7. Sjömaning och sjömanskap a) Du visar att du kan göra sydd tagling och segelmakartagling b) Du övar dig att kasta en ända.			8. Batterisäkert 9. Sjömaning a) Kryss- och b) Ögonsplits 10. Navigation a) Ljudsignalerna b) Utprickningssystemet 11. Hantera jolle a) Utföra man över bord i jolle b) Ro (om det går på er jolle) 12. Till sist Jag har deltagit i vårutrustningen och höstavrustningen med minst det antal timmar som min kår fastställt.

Sjöscouternas märkessystem

		Rorsmans-scout	1. Internationellt Jag har deltagit i ett internationellt scoutarrangemang i eller utanför Sverige. 2. Ställa upp för något. Jag har själv eller tillsammans med patrullen/ avdel-ningen/ laget genomfört en aktivitet med eller utanför scouterna. T.ex. Insamling för krigsdrabbat område, FN-kväll, naturstädning alternativt utfört gemensamt arbete för att tjäna in pengar till kårens verksamhet.f
3. Navigation a) Lägga ut kurs och ange position b) Fyrarna c) Kompassen och dess egenskaper 4. Utombordsmotorn a) Skötsel och handhavande b) Manövrering 5. Ankring och förtöjning Du skall ha kunna redogöra för hur man förtöjer och hur man ankrar. Jag har berättat om ankring och förtöjning. 6. Lanternor och signaler a) Lanternorna för olika fartyg b) Dagsignalerna 7. Manöverbord Du visar att du kan utföra en manöverbordmanöver med segelbåt. Du skall också redogöra för hur man kan ta ombord någon som fallit i sjön. 8. Kommunikation Människor har ofta olika dialekter eller kan vara svåra att förstå. Vid radiokommunikation använder man den internationella bokstaveringen som du lär dig.			9. Sjukvård LABC står för Livsfarligt läge, Andning, Blödning och Chock och HLR står för Hjärt- och Lung-Räddning a) Hur man agerar vid livsfarligt läge b) Behandla Blödning och Chock c) Hjärtkompression och konstgjord andning: 10. Fartygskännedom a) Jag har med en ledare diskuterat olika sätt att bygga upp ett plastskrov. b) Jag har visat att jag känner till olika vitala delar som en båt är uppbyggd av. 11. Till sist Du skall ha deltagit i minst fem seglingar med övernattnig. Efter utnämningen till befaren sjöscout har du också deltagit i vårutrustningen och höstavrustningen med minst det antal timmar som min kår fastställt.

Märken som inte nämns i Sjöstjärnan

Självklart kan spårarscouterna ta andra märken som t.ex. Hemhjälpsmärke, samlarmärke, simmarmärke o.s.v.

Har man avlagt simprov 200 meter, så kan man givetvis även få simmarmärket.

Samma för upptäckarscouterna, har man visat att man kan hantera en kniv, så kan man självklart få knivbeviset.

Målspåren

I det gemensamma scoutprogrammet har man beskrivit 14 målspår som är indelade i fem grupper.

Ledarskap
Aktiv i gruppen
Relationer

Förståelse för omvärlden
Känsla för naturen
Aktiv i samhället

Existens
Egna värderingar
Självinsikt och självkänsla

Fysiska utmaningar
Ta hand om sin kropp

Problemlösning
Kritiskt tänkande
Fantasi och kreativt uttryck.

Meningen är att scouten under en termin skall ha fått del av minst en målspargrupp, gärna alla målspåren. *Se även i handboken ledaren sidan.*

Men du behöver inte oroa dig, följer du uppgiftssystemet och råden i denna bok, så kommer du att se att målspåren uppfylls.

Uppgiftsboken

Vi har två uppgiftsböcker, en för spårar- och upptäckarscouter och en för äventyrarscouter och uppåt.

Jodå om någon jungman/utmanarscout vill, så kan hon faktiskt jobba med denna bok.

Uppgiftsboken för spårar- och upptäckarscouter:

I denna boken finns förutom sjöscoutmärkena även blanka sidor för att man skall kunna använda sig av frimärken, typ hemhjälpsmärke, simmar märke, samlarmärke, eller något ytterligare som man hittar på.

Jollemärket kan man ta som spårare- och upptäckarscout.

Detta märke kallades ursprungligen för optimistjollemärket.

Det kallas nu för jollemärket och inte optimistjollemärket därför att en del kårer använder andra jollar än optimistjollar. *Vissa delmoment för detta märke kan tas redan under vinterhalvåret*

Märket Sjöscouten:

Detta är de sista märkena för Upptäckarescouterna och är de första märkena för äventyrsscouter.

Jämför man uppgifterna för sjöscoutenmärket i de olika böckerna, så ser man att uppgifterna skiljer sig åt. Märket innehåller fler moment för äventyrsscouter.

Det beror på att den som kommer ny utifrån och börjar i äventyrsscouter utan att ha varit upptäckarescout eller om man flyttats upp till äventyrsscouter utan att ha hunnit ta Sjöscoutenmärket skall få samma grund att stå på som den som varit upptäckarescout och klarat knivkunskapen där.

För äventyrarscouterna finns kravet att kunna simma 200 meter med under Sjöscoutenmärket.

För spårare- och upptäckarscouterna visas detta när man tar jolle-märket.

Uppgiftsboken för äventyrarscout och uppåt:

Här finns inga blanka sidor för "frimärken". Men man kan givetvis ändå hitta på egna "frimärken". Att vi inte gjort blanka sidor är av rent praktiska skäl eftersom boken blev rätt ohanterlig när vi provade detta.

Hur böckerna används:

Tanken är att scouterna själva har böckerna med sig på sammankomsterna och får påskrivet efter hand som de klarar uppgifterna. Det är lite en bedömningsfråga, kanske vill man som spårarledare ha böckerna insamlade mellan mötena för att ha koll på att de är tillgängliga när man skall fylla i uppgifterna.

Men äventyrarscouterna bör definitivt själva kunna hålla koll på sina böcker.

Ge också scouterna *en chans att själva få fylla* i de uppgifter som de anser att de behärskar och som är avsedda att fyllas i av dem själva.

Även på organisationstävlingarna bör det vara tillåtet att använda sig av den kunskap som finns i böckerna. Läser man så lär man sig.

Vissa uppgifter kan även skrivas på av Pl eller VPl, detta kan vara ett utmärkt komplement att utnyttja om man t. ex ger scouterna äventyrstid för detta.

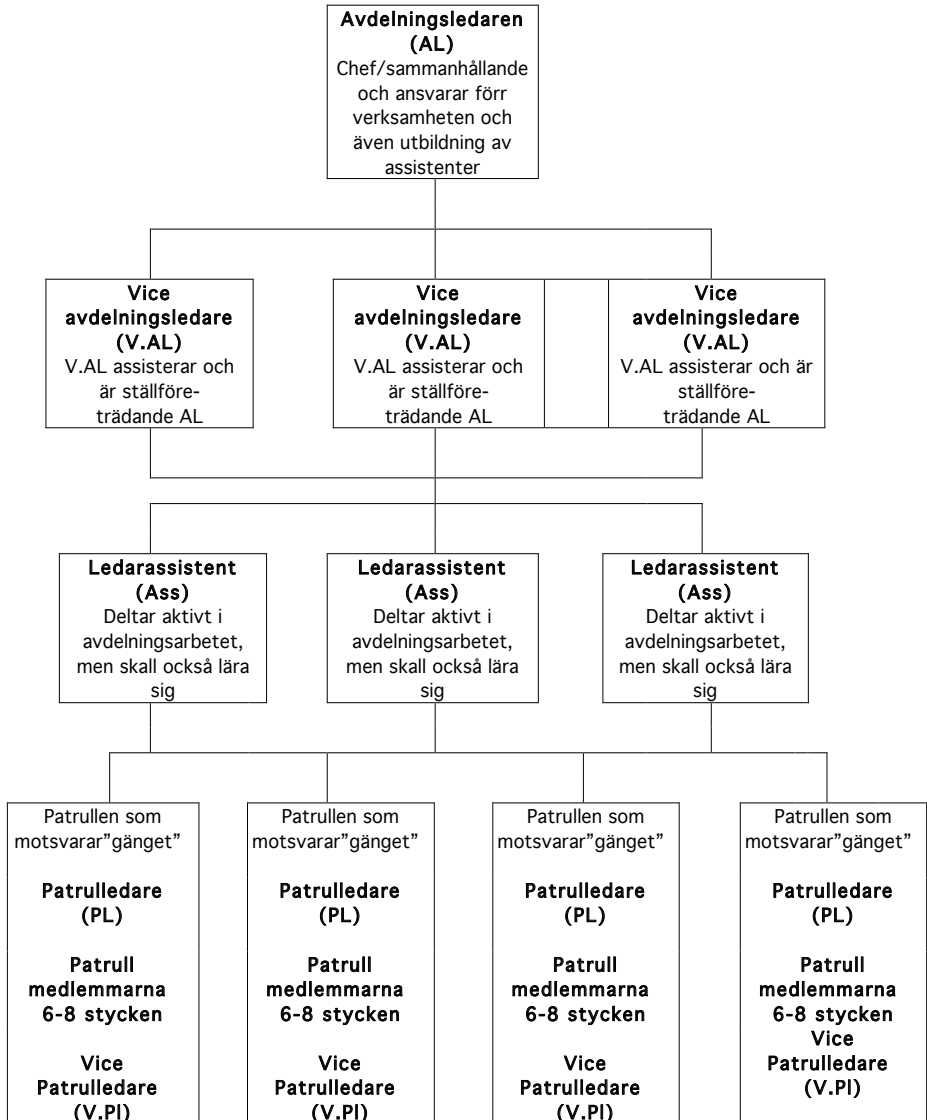
Om nu någon uppgift inte passar för dina scouter, det kan vara era kustförhållanden eller något annat skäl som gör att ni vill ta bort, lägga till eller ändra en uppgift, fixa då detta, stryk, ändra eller lägg till.

Uppgiftsböckerna är hjälpmedel och ingen föreskrift som slaviskt skall följas in absurdum.

Fortsättningen i denna handledning hoppas ge ytterligare hjälp till hur ni på bästa sätt kan använda uppgiftsböckerna i programmet.

Avdelningen

Scoutavdelningens uppbyggnad

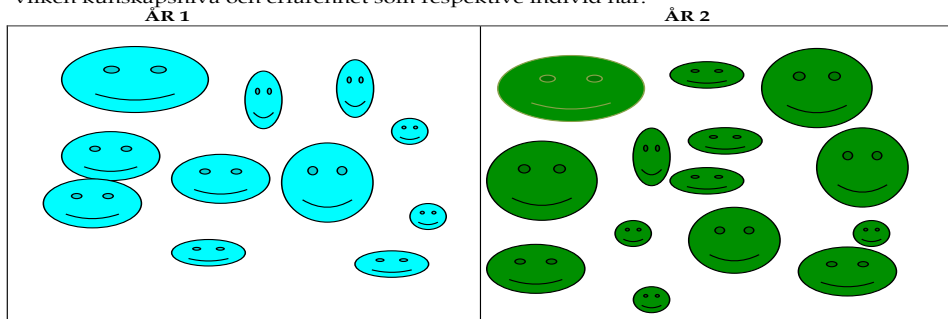
Detta visar en extremt idealiskt välbemannad avdelning. Verkligheten varierar. Viktigast här är att visa hur avdelningsorganisationens struktur ser ut

Avdelningen

Hur ser avdelningen som du skall leda och utbilda ut? Figurernas olika former här nedan illustrerar att människor är mer eller mindre olika. Kulörerna illustrerar vilken kunskapsnivå och erfarenhet en individ har

EN SPÅRARE-/UPPTÄCKAREAVDELNING

Figurernas olika former illustrerar att alla människor är mer eller mindre olika, kulören illustrerar vilken kunskapsnivå och erfarenhet som respektive individ har.

EN ÄVENTYRSSCOUTAVDELNING

ÅR 1	ÅR 2	ÅR 3	Patrull
			ANDEN
			SPOVEN
			DOPPINGEN
			LOMMEN

	MÄRKE 1; (NYSS BÖRJAT)
	MÄRKE 2; (HAR VARIT MED ETT TAG)
	MÄRKE 3; (SNARTUTMANARE/JUNGMAN)

OBS att antale medlemmar varierar år från år-

En skolklass där eleverna följs åt genom läsåren blir någorlunda homogen kunskapsmässigt, ungefär som på bilden ovan.

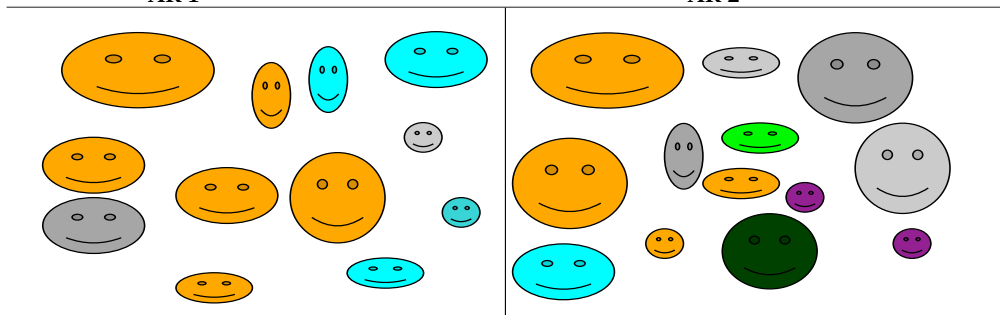
Detta gäller inte scoutavdelningen eftersom en del kanske börjar som 12-åringar, en del som 14-åringar, o.s.v. Därför måste själva terminsprogrammet vara flexibelt så att när man än börjar, så skall man kunna börja från grunden och sedan följa stegringen i programmet.

Scoutavdelning ser snarare ut så här. Detta är också meningen, eftersom vår metodik bygger på bland annat att äventyren består av personer med olika erfarenheter som hjälps åt, samt att varje individ skall kunna förkovra sig i sin egen takt.

EN SPARARE- / UPPTÄCKRESCOUTAVDELNING

ÅR 1

ÅR 2

	(NYSS BÖRJAT, SPÅRARE)
	GAMMAL SPÅRARE eller UPPTÄCKARE SOM NYSS BÖRJAT)
	JOLLEMÄRKET + 200 meter simning (tas som Sårare eller Upptäckare)
	MÄRKE 3, Sjöscouten; (SNART ÄVENTYRSSCOUT)

EN ÄVENTYRSSCOUTAVDELNING

ÅR 1

ÅR 2

ÅR 3

Patrull

			ANDEN
			SPOVEN
			DOPPINGEN
			LOMMEN

	MÄRKE 3: Sjöscouten;; (NYSS BÖRJAT eller f.d. UPPTÄCKARSCOUT)
	MÄRKE 4, Befaren Sjöscout; (HAR VARIT MED ETT TAG)
	MÄRKE 5, Rorsmansscout; (SNART JUNGMAN / UTMANARE)

OBS, FORTFARANDE OLIKA ANTAL MEDLEMMAR MELLAN ÅREN.

Avdelningsmötet

Man kan säga att det finns tre typer av avdelningsmöten, ordinarie avdelningsmöte, temamöte och utomhusmöten.

1. Ordinarie avdelningsmöte.

Innehåller lek, utbildningspass, organisationstävling.

Kan gärna kompletteras med sång, veckans tips, m. m.

På sommaren segling med alla de möjligheter som finns till utbildning och övning i olika färdigheter

Denna bild illustrerar bättre hur avdelningen är sammansatt.

Medlemmarna befinner sig på olika utbildningsstadier.

På det ordinarie avdelningsmötet är det respektive märke som undervisas av en ledare eller assistent eller av en äldre kamrat.

På utbildningspassen delas scouterna in kunskapsvis och följer uppgifterna i uppgiftssystemet. När scouten visar att hon kan, så får hon antingen påskrivet i uppgiftsboken, eller skriver själv i att hon gått igenom uppgiftsmomentet som är aktuellt.

Ett utbildningspass bör normalt vara högst 40 minuter.

Avdelningsmötet skall ju innehålla en del annat också.

2. Temamöte.

Möteskvällen har ett tema, t. ex sjukvård, studiebesök, simning på badhuset, besök på brandstationen, m. m. Alla deltar i temat.

När scouterna skall vara med och påverka ett terminsprogram, så är det ju något att göra alla tillsammans som kan vara intressant och man kan då låta scouterna föreslå ett eller flera temamöten.

Ett temamöte kan till exempel läggas upp som en så kallad *stationsvis utbildning (exempelvis som nedan)*.

Grupperna roterar och har t.ex 15 minuter per station
 $4 \times 15 = 60$ minuter plus tid för förflyttning

3. Utomhusmöte.

Kan vara exkursion, tävling, stadsorientering, vårutrustning, avrustning, segling.

Projekt

Jungmans-/Utmanarcoutlaget arbetar ofta med projekt.

Antingen kan hela laget vara engagerat i ett och samma projekt, eller så har man kanske delat upp flera projekt mellan sig och bildat olika projektgrupper. Ett projekt kan vara att t.ex. Renovera inredningen på en av kårens båtar, kurs i förarintyg eller kustuskepparintyg, bilda orkester, m. m..

Arrangemang

Utöver mötena har vi övernattningar, hajker, weekendseglingar, långseglingar, läger, tävlingar och kurser. Detta kallas för arrangemang. Här kan scouterna vara med och påverka t.ex. mål, destinationer, menu och program.

Programplanering.

Uppgiftssystemet skall ligga fast med de justeringar som kåren har bestämt med avseende på sitt kust- och naturområde man verkar i och den typ av flotta man har.

Vill scouterna ändra i uppgiftssystemet, så kan man diskutera detta på ett avdelningsråd.

Uppgiftssystemet lägger grunden för de färdigheter som behövs för att man skall kunna jobba i sin äventyr/uppgifter och fungera som besättning.

När scouten börjar, vet hon inte vad hon behöver kunna för att kunna delta på de olika arrangemangen. Scouten kan därför inte välja vilka uppgifter som hon vill börja med. Här skall du som ledare hjälpa till och det är därför vi har ett uppgiftssystem med stegring i kunskaper.

Det scouterna definitivt skall vara med på att planera är vad man kan tänka sig för temamöten, övernattningar, seglingsdestinationer, arrangemang etc.

Terminsprogrammet

På varje sammankomst skall sjöscouten få en upplevelse och något med sig hem. *Hon skall ha haft roligt och lärt sig något nytt.*

Därför är terminsprogrammet här nedan tveksamt, rent av fel.

MALMÖ SJÖSCOUTKÅR

av

Svenska Scoutförbundet

Terminsprogram

Avdelning	Vikingarna	Termin	Hösten 2005	
Om inget annat anges, så äger mötena alltid rum på båtstationen				
Datum	Tid	Program	Städpatrull Städer 2100-2115	Anmärkning
2/10	1100-1500	Avrustning av båtar		
4/10	1900 - 2100	Knopar ??	Jagaren	
8/10	1000 - 1500	Avrustning av båtar		
9/10	1000 - 1500	Avrustning av båtar		
11/10	1900 - 2100	Navigation ??	Klyvaren	
15/10	1000 – 1500	Avrustning av båtar		
16/10	1000 – 1500	Avrustning av båtar		
18/10	1900 – 2100	Avdelningsmöte Utomhustävling	Focken	Ta med ficklampa och ha varma kläder
25/10	1900 - 2100	Avdelningsmöte med föräldramöte	Mesanen	
1/11	1900 - 2100	Sjukvård ??	Jagaren	
8/11	1900 - 2100	Allemansrätten ??	Råds- patrullen	
15/11	1900 - 2100	Navigation ??	Klyvaren	Förberedelse för övernattning
18/11	1900	Samling på båtstationen för avfärd		Övernattning. Aktuell stuga meddelas senare
19/11		Övernattning		
20/11	1500	Övernattning Hemresa		Beräknad ankomst till båtstationen: 1700
22/11	1900 – 2100	Organisationstävling ??		
29/11	1830 - 2100	Studiebesök på Öresunds Marindistrikt		1830 samling utanför Marindistriktet på parkeringen på Terminalgatan.
		O.S.V.		

Terminsprogrammet

I terminsprogrammet på föregående sida, har ledarna satt ut vad man skall göra på respektive möte, man har planerat temamöten hela terminen. Om du gör varje möte till ett temamöte, så innebär detta att den som missar mötet för t.ex. allemansrätten får vänta till nästa gång, när detta nu är, kanske först nästa år.

Hur känns det för den som är äventyrsscout för tredje året och än en gång måste gå igenom allemansrätten, eller tecknen i sjökortet?

Ännu värre om du kör en förarintygskurs för hela avdelningen. Alla som är nya för terminen riskerar att missa den grundläggande utbildningen, scoutlagen, knoparna, sjötermerna. Det blir ingen stegring.

Vad gör ni nästa år? Kör kursen igen? Känner scouterna att man kommit någonvart?

Det är bättre att de som håller på med rorsmansuppgifterna får sin förarintygsutbildning medan övriga får utbildning på sina nivåer. Avdelningen är ju inte homogen, vare sig avseende ålder, mognad eller kunskaper. Temamöte innebär att hela avdelningen arbetar med mötets tema denna kväll. Studiebesök och simning på badhuset är exempel på teman.

Varje scout skall få utbildas i sin egen takt. På det ordinarie mötet delas scouterna upp kunskapsvis på respektive ledare, assistent och ev. äldre scouter.

Det terminsprogram som scouten skall ha med sig hem, skall tala om vilka dagar och kvällar som ni har aktiviteter samt innehålla avvikelserna från den normala mötesverksamheten t.ex. När det är temamöten, möten utomhus, Studiebesök, m. m. Detta måste scouterna få reda på för att t.ex. klä sig rätt för mötet om detta skall vara utomhus.

Scouten skall alltid ha upplevt något nytt på mötet och alltid ha något med sig hem från mötet.

Detta upplägget till terminsprogram är bättre att använda och att dela ut till dina scouter.

Terminsprogram

Avdelning	Vikingarna	Termin	Hösten 2005	
Om inget annat anges, så äger mötena alltid rum på båtstationen				
Datum	Tid	Program	Städpatrull Städar 2100-2115	Anmärkning
2/10	1100-1500	Avrustning av båtar		
4/10	1900 - 2100	Avdelningsmöte !	Jagaren	
8/10	1000 - 1500	Avrustning av båtar		
9/10	1000 - 1500	Avrustning av båtar		
11/10	1900 - 2100	Avdelningsmöte !	Klyvaren	
15/10	1000 – 1500	Avrustning av båtar		
16/10	1000 – 1500	Avrustning av båtar		
18/10	1900 – 2100	Avdelningsmöte Utomhustävling	Focken	Ta med ficklampa och ha varma kläder
25/10	1900 - 2100	Avdelningsmöte med föräldramöte	Mesanen	
1/11	1900 - 2100	Avdelningsmöte !	Jagaren	
8/11	1900 - 2100	Rådspatrullmöte <u>Endast PI 8ch VPI</u>	Råds- patrullen	
15/11	1900 - 2100	Avdelningsmöte !	Klyvaren	Förberedelse för övernattning
18/11	1900	Samling på båtstationen för avfärd		Övernattning. Aktuell stuga meddelas senare
19/11		Övernattning		
20/11	1500	Övernattning Hemresa		Beräknad ankomst till båtstationen: 1700
22/11	1900 – 2100	Avdelningsmöte !		
29/11	1830 - 2100	Studiebesök på Öresunds Marindistrikt		1830 samling utanför Marindistriktet på parkeringen på Terminalgatan.
		O.S.V.		

Hur Vet vi då vad vi skall göra på mötet?

Jodå, den enskilde scouten vet ju vad hon kan och vad hon har kvar tills hon kan få märket, *detta finns ju i hennes uppgiftsbok*. När man samlar sin grupp vid utbildningspasset, så då om inte förr, kollar man hur det står till med uppgifterna i boken. Efter varje avdelningsmöte är det lämpligt att ledarna och assistenterna samlas och gör en plan för nästa möte, *man kan göra en s.k. Programtabell*. Tabellen är ett arbetspapper ledare och assistenter emellan. Exempelvis kan vi se att Stina och Lisa har hand om befaren sjöscout på nästa möte. Då planerar givetvis Stina och Lisa för detta. Erik kanske håller en kurs i förarintyg för sina scouter. *Tänk på att scouterna gått i skolan hela dagen*, utbildningspasset bör därför inte vara för långt, helst inte mer än 40 minuter och ni skall ju göra en del annat också på mötet.

Programtabell

Avdelning	Vikingarna	Datum:	xxxxxxx
Tid	Moment	Ansvarig	Anmärkning
1900-1905	Närvaro, information	Gunnar	
1905-1920	Lek	Stina	
1920-2000	Utbildning: Uppgifterna för:		
	Sjöscout	Gunnar	
	Befaren sjöscout	Stina	Lisa assisterar
	Rorsman	Erik	
2000-2030	Organisationstävling	Erik	
2030-2045	Lek	Stina	Organisationstävlingen rättas av Erik
2045-2100	Samling i storstugan, Information och avslutning	Gunnar	Stina redogör för Organisationstävlingen
2100-2115	Städpatrull Planering nästa möte	Gunnar	Stina inspekterar städningen

Programtabell

Avdelning		Datum:	xxxxxx
<i>Vikingarna</i> RÅDSPATRULLEN			
Tid	Moment	Ansvarig	Anmärkning
1900-1905	<i>Närvaro, information</i>	<i>Gunnar</i>	
1905-1945	<i>Vad vill vi göra på avdelningen? Diskussion</i>	<i>Gunnar</i>	
1945-2030	<i>Specialutbildning på kårens olika kök</i>	<i>Stina</i>	<i>Övriga ledare hjälper till. Stationsvis utbildning</i>
2030-2100	<i>Fika, skitsnack, information och avslutning</i>	<i>Erik</i>	
2100-2115	<i>Städning Planering nästa möte</i>	<i>Gunnar</i>	<i>Erik inspekterar städningen</i>

Detta verkar ju väldigt besvärligt och byråkratiskt, att passa alla tider. Vad händer nu om vi överskrider tiden? Tiderna skall du se som hålltider och inte som exakta tider som slaviskt skall följas. Tidsangivelserna är till för att underlätta. Viktigast är att du ser till att kunna det du skall lära ut. T. ex är Scoutuppslagsboken är ett bra hjälpmedel. Det är helt okay att ha handböcker till hands när man undervisar.

Organisationstävlingen

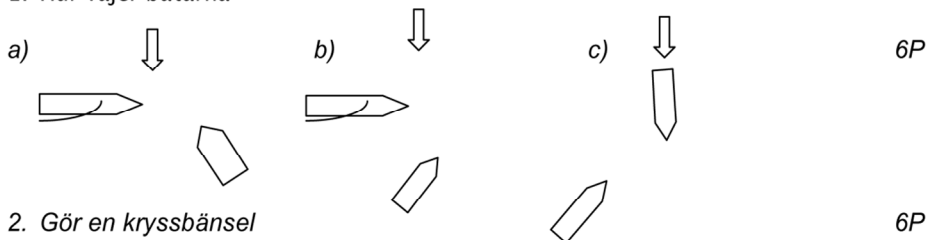
Det är viktigt att scouterna får **tillämpa** vad de lär sig och att de lär sig samarbeta i sina äventyr.

Det är också viktigt att ledarna får en återkoppling så att de ser hur utbildning, kunskaper och kamratskap fungerar.

För detta har man olika former av tävlingar. Organisationstävlingen är ett sådant medel. Den skall ha ett upplägg som visas nedan:

1. Aktivitet (lösa uppgifter praktiskt, inte enbart teoretiska lösningar)
2. Tvinga fram delegation/fördelning av uppgifterna inom äventyren
3. Den som är ny för kvällen skall kunna klara minst en av uppgifterna
4. Ge spänning under terminen genom att man kan samla poäng
5. Rent praktiskt få tillämpa vad man lärt sig.

1. Hur väjer båtarna

3. Hur många hjul finns det på vagnen som AURORA står på? 2P

4. Lägg följande knopar:

a) Pålstek 2P

b) Överhandsknop i åtta 2P

c) Dubbelt halvslag om egen part 2P

5.

a) Vad är rättvisande kurs från Blackan till Ölands Norra Grund 2P

b) Hur många sjömil är det mellan dessa ställen? 2P

c) Hur djupt är det vid västpricken på Ölands Norra Grund? 2P

6. Får man lov att ta genvägen över ett fält med djur och som är omgivet av stängsel? 2P

7. Lägg en segelmakartagling (se i uppgiftsboken) 6P

8. Du faller omkull och skär dig mot en sten i handflatan så att det blöder och såret är fullt av smuts.

a) Hur gör du rent såret? 2P

b) Lägg ett förband med en scoutalsduk 2P

9. Hur lyder scoutlöftet? 2P

40 möjliga poäng.

Material:

Två knoprep, segelsömmarnål, en slagen tamp, taglingsgarn, transportör, passare, utdrag ur sjökort, anteckningspapper.

Tid 25 minuter

Lycka till.

Organisationstävling Malmö Sjöscoutkår

Avdelning Vikingarna

Den:.....

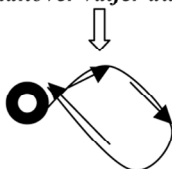
Patrull:.....

1.

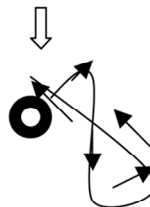
Det blåser 15 m/s, plötsligt faller någon över bord.

Vilken manöver väljer du och varför?

a)

b)

3P

2.

Gör en segelmakartagling och en sydd tagling.

5P

3.

Vilket scoutdistrikt tillhör Malmö Sjöscoutkår

1P

4.

Koka vattnet i påsen

5P

5.

Vilken Sjöscoutkår bildades först i Sverige?

2P

6.

En kompis bränner sig på ena armen, hon får blåsor.

Vilken grad av brännskada är detta?

2P

7.

Lägg en mitella med hjälp av en scouthalsduk.

5P

8.

Montera fotogenlampan och tänd densamma.

2P

9.

Vilket telefonnummer har Kårordföranden?

2P

10.

Hur många fönster har huset med köket (gamla kåken)?

2 P

Material:

Tampbit att tagla, tagelgarn, papperspåse, stearinljus, tändstickor och skrivpapper.

Max 26 poäng.

Tid 20 minuter

Lycka till.

Organisationstävlingen

Under tävlingen bör alla hjälpmedel vara tillåtna, t.ex. Scoutuppslagsbok, uppgiftsbok, telefonkatalog, m. m. Det är viktigt att alla patrullerna har samma tillgång till hjälpmedel.

För vissa saker måste man skicka ut kompisar att undersöka, skaffa information för att lösa en uppgift.

Hur gick det nu med målspåren?

Om vi gör programtabellen mer detaljerad, så ser vi att genom att göra ett helt normal mötesprogram, så får vi med flera målspar.

Det rör sig alltså inte om några märkvärdigheter eller nyheter.

Under förutsättning att du gör riktiga avdelningsprogram, så har en sjöscout som varit med ett helt år har också mött alla 14 målspar.

Hur gick det nu med målspår?

Exempel på målspår i programmet Utdrag ur Programtabell

Avdelning	Vikingarna	Datum:	xxxxxx
Tid	Moment	Ansvarig	Målspår
1900- 1905	Närvaro, information	Gunnar	
1905 1920	Lek	Stina	Aktiv i gruppen Relationer
1920- 2000	Utbildning: Uppgifterna för:		
	<u>Sjöscout:</u> Scoutlagen, valspråk och scoutlöfte	Gunnar	Relationer Existens, Egna värderingar, Kritiskt tänkande
	<u>Befaren sjöscout:</u> Batterisäkerhet Utveckling	Stina Lisa assisterar	Känsla för naturen, Självisikt, Självkänsla
	<u>Rorsman:</u> Sjukvård Radiokommunikation	Erik	Ta han om sin kropp, Förståelse för omvärlden
2000- 2030	Organisationstävling	Erik	Ledarskap, Aktiv i gruppen, Problemlösning Fantasi och kreativt uttryck
2030- 2045	Lek	Stina	Aktiv i gruppen Relationer
2045- 2100	Samling i storstugan, Information och avslutning	Gunnar	Existens Förståelse för omvärlden
2100- 2115	Städpatrull Planering nästa möte	Gunnar	Ledarskap Aktiv i gruppen

Befälhavareansvaret och redareansvaret

Den som ansvarar för ett fartygs framförande är befälhavare.

Den som äger eller förfogar över fartyget är redare.

Fartyg:

Ett fartyg vars skrov som har en längd av minst 12 meter och en bredd av minst fyra meter betecknas som skepp. Annat fartyg kallas båt. (ur sjölagen Kap 1, 2§). Det innebär att så fort ett flytetyg som har en fast eller rörlig styranordning för att hålla kurs är ett fartyg, t.ex. surfingbräda eller en kanot.

Säkerhet på fartyg.

Sjölagen 1 Kap, 9 §:

Ett fartyg skall när det hålls i drift, vara sjövärdigt, vari också innefattas att det är försett med nödvändiga anordningar till förebyggande av ohälsa och olycksfall, bemannat på ett betryggande sätt, tillräckligt provianterat och utrustat samt så lastat och barlastat att säkerheten för fartyg, liv eller gods inte äventyras.

Om säkerheten på fartyg finns särskilda bestämmelser.

Detta innebär att:

1. Alla era båtar är fartyg.
2. Kåren är som redare ansvarig för att skeppare och besättningar är kompetenta och att båtarna är rätt underhållna och utrustade.
3. Skepparen är befälhavare och är ansvarig för att båten framförs på ett säkert sätt och att det under långsegling finns proviant och vatten ombord, m. m..
4. Redaren/kåren har skadeståndsansvar mot tredje man
5. Befälhavaren har straffrättsligt ansvar om hon fyllt 15 år. Om inte så är kåren och i vissa fall föräldrarna straffrättsligt ansvariga för skepparens handlingar.

SJÖSCOUTGRUPPEN

Svenska Scoutförbundet

Befälhavareansvar / Redareansvar, Exempel på principer för ansvarsfördelning

Själva kåren som ideell förening en juridisk person med juridiskt ansvar som delas solidariskt i styrelsen

Sjöscoutkåren
där styrelsen övervakar att kåren uppfyller det juridiska ansvaret.
Styrelsen ansvarar för att befälhavarna har kompetens och att kår och båtar är försäkrade.

Är seglingen ledarledd, har den ansvarige ledaren i princip befälhavareansvaret t.ex. optimistjolleövning.

Befälhavare utsedd av styrelsen och är befälhavare på en av kårens egna eller inlånade båtar

Befälhavareansvaret
(T.ex. Glömt tända lanternorna)

Redareansvaret

Befälhavaren seglar under mörker utan lanternor, kolliderar

Skador uppstår på materiel och / eller personer

Böter

Kåren är skyldig att betala ersättning för skador.

Straffmyndig och betalar själv böterna

Befälhavaren över 15 år

Kårens båtar försäkrade?

Försäkringsbolaget betalar

Ja

Nej

Föräldrarna kan bli ansvariga, alternativt är kåren ansvarig och betalar böterna

Kåren är ersättningskyldig och betalar.

Att bli skeppare

Att bli skeppare på kårens båtar är det många som drömmer om och det är också viktigt för kårens sjöverksamhet att det finns god tillgång på duktiga skeppare. Här följer lite exempel på hur själva uppseglingsförfarsandet kan se ut.

Procedurer för uppsegling

Exempel på vad som kan ingå i själva uppseglingen till skepparcertifikat

Sjösoutkårens seglingsförfordning/säkerhetsbestämmelser talar om vad som är grundkraven för att få segla upp till skeppare och vilka seglingsområden som respektive skepparklass får använda liksom vilka båtar som dessa får använda plus rent allmänna säkerhetsbestämmelser.

Uppsegling för Skeppare klass IV

1. Prov innan segling: Valda delar ur proven för befaren sjöscout
2. Kunskapskrav: Enligt seglingsförfordningen (uppgifterna för befaren Sjöscout)
3. Görs med 606:a, seacat eller liknande
4. Vind minimum 3-4 m/s och maximalt 8 m/s
5. Kolla nödvändig utrustning
6. Rigga och rusta båten
7. Utläggning och tilläggning
8. Manöverbord, endast genomvindsvändningar. 3 försök ges,
9. Kontrollerad gip
10. Tilläggning vid boj
11. Ta in ett rev när båten är förtöjd
12. Ordergivning och terminologi

Uppsegling för Skeppare klass III

1. Prov innan segling: Förtöjning med rappända, lägga kryssbänsling, lägga en tagling (ej lagd tagling), göra en ögonsplits i fender.
2. Kunskapskrav: Enligt seglingsförordningen (Förarintyg och VHF certifikat)
3. PraktikkraV: Enligt seglingsförordningen
4. Görs med mellanbåt, t.ex. Express, If eller liknande
5. Vind minimum 3-4 m/s och maximalt 10 m/s
6. Kolla nödvändig utrustning
7. Rigga och rusta båten
8. Utläggning och tilläggning
9. Manöverbord, endast genomvindsvändningar. 3 försök ges, lyckas första försöket behövs ej mer, annars 2 lyckade försök
10. Manöverbord under svårare förhållande, t.ex. i hamninlopp, vid till- eller utläggning
11. Kontrollerad gip
12. Tilläggning vid boj
13. Tilläggning vid läkaj och lovartskaj plus utläggning
14. Ta in och slå ut rev ute till sjöss
15. Ordergivning och terminologi

Uppsegling för Skeppare klass II

1. Kunskapskrav: Enligt seglingsförordningen (Kustskepparintyg och VHF certifikat)
2. Praktikkraft: Enligt seglingsförordningen
3. Görs med största segelbåt
4. Vind minimum 3-4 m/s och maximalt 10 m/s
5. Kolla nödvändig utrustning
6. Kontroll av motor och bunker
7. Visa att man kan gasolsystemet med gällande säkerhetskrav
8. Rigga och rusta båten
9. Hitta i båtpärmen
10. Utläggning och tilläggning för segel och med motor
11. Manöverbord, endast genomvindsvändningar. 3 försök ges, lyckas första försöket behövs ej mer, annars 2 lyckade försök
12. Manöverbord, för motor. 3 försök ges, lyckas första försöket behövs ej mer, annars 2 lyckade försök
13. Manöverbord under svårare förhållande, t.ex. i hamninlopp, vid till- eller utläggning
14. Kontrollerad gip
15. Dejsa och ligga bi
16. Tilläggning vid boj
17. Tilläggning vid läkaj och lovartskaj plus utläggning
18. Ta in och slå rev ute till sjöss
19. Ordergivning och terminologi

Uppsegling för Skeppare klass I

1. Kunskapskrav: Enligt seglingsförordningen (Kustskepparintyg och VHF certifikat)
2. Praktikkraft: Enligt seglingsförordningen
3. Tilldelas av styrelsen efter rekommendation från skeppsrådet.

Uppsegling för Motorbåtskeppare klass 2

1. Prov innan segling: Förtöjning med rappända, lägga Kryssbänsling, lägga en tagling (ej lagd tagling), göra en ögon splits i fender.
2. Kunskapskrav: Enligt seglingsförordningen (Förarintyg och VHF certifikat)
3. Praktikkraft: Enligt seglingsförordningen
4. Görs med kårens stora motorbåt
5. Vind minimum 3-4 m/s och maximalt 10 m/s
6. Kolla nödvändig utrustning
7. Kontroll av motor och bunker
8. Hitta reservdelar och säkringar
9. Hitta i båtpärmen
10. Visa att man kan gasolsystemet med gällande säkerhetskrav
11. Utläggning och tilläggning
12. Manöverbord, 3 försök ges, lyckas första försöket behövs ej mer, annars 2 lyckade försök
13. Tilläggning vid boj
14. Tilläggning vid läkaj och lovartskaj plus utläggning
15. Förbereda för bogsering
16. Ordergivning och terminologi

Uppsegling för Motorbåtskeppare klass I

1. Kunskapskrav: Enligt seglingsförordningen (Kustskepparintyg och VHF certifikat)
2. Praktikkraft: Enligt seglingsförordningen
3. Tilldelas av styrelsen efter rekommendation från skeppsrådet.

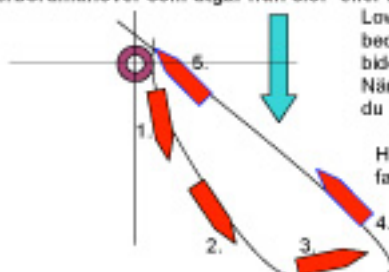
1. Manöverbordmanöver som utgår från kryssbog

Fall av till slör 1-2 och slöra ner 2-3. Lova 3 och bedöm när du klarar att segla en öppen bidevind upp till bojen och få denna i lä. När detta går, så slår du 3-4 så att du nu kryssar upp till bojen 4-5.

Håll en låg bidevind upp till bojen, reglera farten med stor och försegel när du kommer nära bojen.

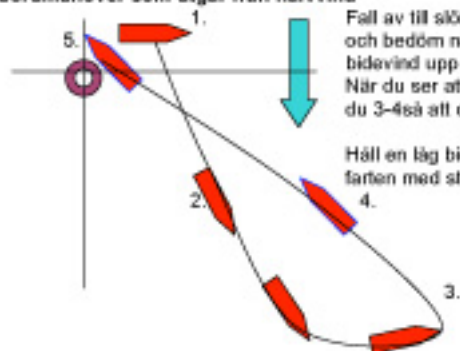
2. Manöverbordmanöver som utgår från slör- eller länsbog

Lova 1-2 och slöra ner 2-3. Lova 3 och bedöm när du klarar att segla för öppen bidevind upp till bojen och få denna i lä. När du ser att du klarar detta, så slår du 3-4 så att du nu kryssar upp till bojen 4-5.

Håll en låg bidevind upp till bojen, reglera farten med stor och försegel.

3. Manöverbordmanöver som utgår från halvvind

Fall av till slör 1-2 och slöra ner 2-3. Lova 3 och bedöm när du klarar att segla för öppen bidevind upp till bojen och få denna i lä. När du ser att du klarar detta, så slår du 3-4 så att du nu kryssar upp till bojen 4-5.

Håll en låg bidevind upp till bojen, reglera farten med stor och försegel.

Åtgärder vid manöverbordmanöver:

1. Ropa "Boj överbord" (Är det verklighet, så ropas "Man överbord" och livboj kastas)
2. Beordra utkik
3. Påbörja manövern
4. Hansalinen görs klar
5. Vid bärgningen skall båten röra sig sakta framåt tills dess att man har tag i den/det som skall bärgas.
6. Bojen bärgas i lä.

Säkerhet och upplägg vid jollesegling

Ledare och assistenter skall vara utnämnda av kåren.

Vid övning/utbildning i optimistjollar och segeljollar typ 2-kronan och liknande gäller följande:

1. Scouterna och deras målsmän skall informeras om att kapsejsning förekommer både planerat och oplanerat.

2. Krav på scouterna:

Kunna simma 200 meter, Visas med intyg av lärare, siminstruktör eller intygas av målsman.

3. Målsättning:

- a) Scouten skall få båtkännedom inkluderande lös utrustning till båten
- b) Scouten skall efter kunna framföra båten under segel på samtliga bogar.
- c) Scouten skall kunna väjningsreglerna.
- d) Scouten skall känna till gällande säkerhetspraxis och regler.
- e) Scouten skall kunna uppträda rätt vid kapsejsning och manöver bord
- f) Scouten skall kunna förtöja båten på ett säkert sätt.

4. Kapsejsning övas med Optimistjolle

5. Säkerhet

- a) Minst en följbåt övervakar jolleseglingarna.
- b) Ansvarig ledare bedömer om ytterligare följbåt skall finnas stand by vid kaj eller ute.
- c) En ledare/assistent skall övervaka seglingarna från land
- d) Följbåt skall ge akt på signaler från ledaren som håller uppsikt från land.

Säkerhet och upplägg vid kvällssegling
(avdelningsmöte på sommaren)

Vid segling med större båtar 606 och uppåt

1 och 2 visar exempel på bemanningsalternativ. 4 - 6 visar moment som man bör öva, kanske inte alla på en gång.

1. Båtarna bemannas så att säker segling alltid uppnås, d.v.s med behörig skeppare. Följebåt används normalt inte.
2. Båtarna bemannas utan behörig skeppare, dock med så säker besättning som möjligt. Följebåt hålls i beredskap och seglingen skall stå under ständig tillsyn
3. Portabel VHF alternativt mobiltelefon i vattentätt fordral skall medföras och kommunikationsvägar (t. ex telefonnummer) skall meddelas.
4. Seglingsmoment:
 - a) Segling för halvvind, bidevind, slör och läns samtidigt övas vändning genom vind.
 - b) Övning av undanvindsvändning (jip)
 - c) Manöverbordmanöver övas
 - d) Dejsning
 - e) Ligga bi
 - f) Spinnackersegling (om ni har sådana)
5. Tilläggning:
 - a) Vid lovartskaj
 - b) Vid läkaj
 - c) Tilläggning vid boj
6. Segelhantering:
 - a) Rigga av och på
 - b) Vika och beslå storsegel på bommen
 - c) Reva före losskastning
 - d) Reva till sjöss

Eskadersegling

Våra långseglingar genomförs ofta som eskaderseglingar.

Genomförandet skiljer sig åt beroende på typ av flotta och seglingsområden.

En del kårer har bara mindre öppna båtar typ 606, trissjollar, o.d.

Andra kårer har större båtar typ IF, Expresser, B31, Ballad, o.s.v.

Det säger sig själv att det är båttyperna som styr hyr man kan lägga upp en långsegling.

Liksom på läger, så skall det på eskadersegling finnas en sammanhållande ledare, hon kallas eskaderchef och båten som eskaderchefen seglar på kallas eskaderledare.

Här följer lite axplock vad som kan rekommenderas vid segling med större båtar (IF, Maxi, Express, etc):

Eskadersegling med större båtar:

Eskaderchefen skall ha behörighet/certifikat för aktuellt seglingsområde men behöver inte själv segla som skeppare på eskaderledaren.

Eskaderchefens uppgifter, m. m.

Innan nästa seglingsetapp startar skall hon hålla skepparmöte, informera om kommande etapp, väderprognos.

Det är särskilt viktigt att pejla stämningen hos skepparna.

”Finns det någon som verkar osäker, vi kanske skall avvakta bättre väder och ligga kvar”? Eskaderchefen får aldrig tvinga en skeppare som inte vill avsegla att göra det.

Eskadersegling med större båtar:

Eskaderchefens uppgifter, m. m.:

Eskaderchefen får däremot besluta att eskadern skall gå in i en hamn, detta får skepparna inte gå emot.

Eskaderchefen måste acceptera om en skeppare beslutar sig för att avbryta seglingen och gå in i en hamn oavsett anledning.

Är det en följeskeppare som vill avbryta seglingen, så skall eskaderledaren följa med in i samma hamn (med följeskeppare menas skeppare som inte har egen behörighet för aktuellt område.

Eskaderchefen bör också hålla koll på att respektive båt lagar ordentlig mat och att andan är god.

Kontaktperson:

Vid längre segling, skall kåren ha utsett en kontaktperson som föräldrar och skeppare känner till och kan nå per telefon.

Eskaderchefen skall kontinuerligt hålla kontaktpersonen informerad om läget.

Skepparen:

Skepparen är suverän att bedöma om hon och hennes båt och besättning klarar att fortsätta eller om hon beslutar sig för att gå in i en hamn.

Varje båt skall ha en skeppare som är behörig för båten och aktuellt seglingsområde. Har en skeppare inte rätt behörighet, kan kårstyrelsen eller den som företräder denna i säkerhetsfrågor ge dispens.

Om en skeppare har dispens, skall hon ha optisk kontakt med eskaderledaren under segling.

I vissa kårer kallas det att den som har dispens är "följeskeppare".

Komma bort från eskadern:

Om en båt av någon anledning avviker från eskadern och inte kan nå eskaderchefen, så skall skepparen ringa kontaktpersonen och meddela var dom är och om möjligt meddela varför de kommit bort.

Eskadersegling med större båtar:

Bemanning av båtarna:

Inför långseglingsetapperna är det viktigt att låta scouterna komma med önskemål om på vilka båtar de vill segla och så lång möjligt tillmötesgå dem. Har man jobbat under vårustrustningen med en båt, så är det också rimligt att man skall få segla henne, åtminstone en vecka under långseglingen.

Men det som måste vara avgörande är att varje båt bemannas på ett sätt så att den under alla väder kan klara sig själv. Det är lämpligt att utöver skepparen även ha en erfaren underskeppare som tillsammans med skepparen utgör nyckelbesättning.

Kom också ihåg att det är sjöscouterna som skall segla båten, göra henne hamnklar och segelklar, proviantera, m. m. under skepparens överinseende och stöd.

Skeppskassa och eskaderkassa:

Varje deltagare betalar en deltagaravgift som fördelas på eskaderkassa och skeppskassor.

Skeppskassan fördelas till varje båt för resp. seglingsvecka med avseende på antal personer i besättningen och has om hand av skepparen.

Eskaderkassan är en handkassa som eskaderchefen har för hamnavgifter, bunker, och oförutsedda utgifter, t.ex. borttappat sjökort.

Den är alltså inte till för eskaderledarens utgifter, den båten har ju också en egen skeppskassa.

Trygghet i hamn:

Det är viktigt att ha gemensamma aktiviteter i hamn eller när man lagt till vid någon klippa eller brygga. Men det är minst lika viktigt att sjöscouter och ledare får egen tid att vara för sig själva.

Det skall dock alltid finnas en ansvarig kvar på eskadern om besättningarna går iland på egna strövtåg. Denne skall alltid kunna nå eskaderchefen. Jätteviktigt att tala om för scouterna att aldrig låta någon lämnas ensam i land, utan att man håller ihop minst två personer.

Sjösäkerhet vid sjöscout- och sjöverksamhet

Sjömanskap

Sjösäkerhet och sjömanskap är två begrepp som hör i hop. Gott sjömanskap är att framföra båten med gott omdöme med tanke på båt, besättning, andra båtar och miljö

Det finns 10 grundläggande sjösäkerhetsregler som Sjösäkerhetsrådet gett ut:

1. Se till att båten är sjöduglig och att god ordning råder ombord.
2. Ha alltid nödvändig säkerhetsutrustning med ombord.
Kom ihåg flytväst åt alla ombord och den skall vara på.
3. Ge dig inte ut på större vatten än vad båten är lämpad för.
4. Tala alltid om ditt färdmål och studera noga färdvägen.
Om du ändrar färdmål, meddela hem.
5. Det är din plikt att känna till de regler som gäller på sjön.
Alkohol och båtliv hör inte ihop.
6. Överlasta inte båten och sitt i båten.
7. Håll alltid god utkik. Var försiktig med farten.
8. Lyssna på väderleksutsikterna. Är de dåliga, stanna hemma, är du redan till sjöss, sök lä eller närmaste hamn.
9. Om båten kantrar men flyter, stanna kvar vid den det är säkrare där än om du simmar mot land.
10. Skräpa inte ner, varken på land eller i vattnet.
Tag skräpet med hem eller lämna det vid uppsamlingsplats.

Vi skall inte här gå närmare in på just dessa regler, utan istället titta närmare på en del praktiska detaljer som handlar om sjösäkerhet och som erfarenheten visar att många missar. Kunskaper i sjösäkerhet ingår i sjöscoutuppgiftsböckerna. Två begrepp som ofta förväxlas, en liten definition: Vad är sjöscoutverksamhet och vad är sjöverksamhet?

Sjöscoutverksamhet

Sjöscoutverksamhet bedrivs året runt. På vinterhalvåret arbetar sjöscouterna med, utöver de gemensamma uppgifterna som gäller alla typer av scoutverksamhet, även med uppgifter som är sjöanknutna, t.ex, navigation, sjövägsregler, sjömaning, sjötermer och sjösäkerhet. Sjöscoutverksamheten är inbyggd i sjöscouternas uppgiftssystem. På våren utrustar sjöscouterna sina båtar.

På sommaren fortsätter avdelningsmötena på seglingskvällar, man har veckoslutsseglingar, långsegling och läger. På hösten avrustar man båtarna.

Sjösäkerhet vid sjöscout- och sjöverksamhet

Sjömanskap

Sjöverksamhet:

Sjöverksamhet bedrivs av många landscoutkårer, den är oftast bunden till sommarens och är t.ex. kanoting, färd med flottor i något vattendrag.

Verksamheten bedrivs som enstaka projekt eller arrangemang och skall inte förväxlas med sjöscout-verksamheten.

Gemensam nämnare:

Både vid sjöverksamhet och sjöscoutverksamhet gäller att vissa säkerhetsbestämmelser skall vara uppfyllda.

1. Kårstyrelsen:

Varje kår som bedriver sjöscouting eller sjöverksamhet skall upprätta sina egna sjösäkerhetsregler som är anpassade efter de förutsättningar som råder för verksamheten. T.ex. opererar man vid öppen kust, hur ser flottan ut, vilka vatten skall man ut i?

Många saker till sjöss handlar om säkerhet, i den här boken har vi avsnitt som till exempel beskriver hur man utför man över bord på ett säkert sätt,

Avsnittet om hur man lägger upp en jollesegling innehåller också säkerhetsbitar och avsnittet om hur eskaderseglingen läggs upp innehåller flera inslag som har med säkerhet att göra.

Det är alltid viktigt att som ledare / skeppare tala om varför man måste lära sig eller kunna en sak och varför vissa saker alltid skall göras på ett visst sätt. Liksom att man talar om vad och hur man gör i vissa situationer. Man skall helt enkelt motivera scouterna.

2. Simkunnighet.

För att överhuvudtaget få vara med vid sjöverksamhet, krävs att man kan simma 200 meter.

Varför, alla skall ju ändå bära flytväst?

En person som kan simma 200 meter, har bevisligen fått en viss vattenvana i jämförelse med den som inte kan simma 200 meter.

En person som har flytväst på och som hamnar i vattnet men inte kan simma löper större risk att drabbas av panik än den som kan simma.

Dessutom är det inte alltid som man har en flytväst på sig när man är vid vattnet, trillar man i från en brygga utan flytväst och det är djupt vatten, så måste man helt enkelt kunna simma.

Sjösäkerhet vid sjöscout- och sjöverksamhet

Sjömanskap

Det har hänt att föräldrar skrivit intyg att deras barn kan simma och när scouten hamnat i vattnet vid en jollekantring, så har hon fått panik trots att hon haft en flytväst på sig. Det visade sig att scouten inte kunde simma!! En person med panik är ofta svår att bärga och kan ställa till med mycket bekymmer t. ex om de som bärgar kanske måste blocka upp flera personer.

Tips hur man lär ut:

Vinterhalvåret:

Har ni möjlighet, så gå en gång under vinterhalvåret och gör simprov på ett badhus. Det är inte alltid som det är tillåtet att testa sina flytvästar i en simbas-säng, då blir det enbart simning.

Be scouterna att ta med ett ställ rena kläder, ett par byxor och en skjorta med lång ärm. Då kan ni öva klädsim också. Detta brukar alltid vara tillåtet eftersom detta ingår i Simfrämjandets märken,

Fyll i uppgiftsboken när scouten har gjort sitt simprov.

I uppgiftsboken finns dessutom för äventyrsscouterna ytterligare ett simprov som är mer avancerat.

Sommarhalvåret:

Jollesegling:

De som seglar jolle skall ha övat kantring minst en gång.

Var noga med att följejåten är i närheten av kantringen och har läget under kontroll. Låt inte 10 segeljollar kantra på en gång.

Låt scouterna också få prova på att simma med flytvåsten på.

Större båtar:

Stanna upp och passa på att prova att simma med flytvåstarna.

Uppleva hur det är att klättra ombord med flytvåsten på.

3. Sjötermer:

Ombord använder vi en massa olika benämningar på saker som skall utföras och som utgör olika delar på båten.

Dessa benämningar kallas "sjötermer". Att veta vad dessa betyder är en av de viktigaste kunskaperna för säkerheten. Det är viktigt att vi säger samma saker så att även den som seglar ombord på en båt från en annan kår förstår vad man menar ombord. Förstår man inte vad som sägs vid en man över bord manöver, så kan det gå riktigt illa.

Sjösäkerhet vid sjöscout- och sjöverksamhet

Sjömanskap

Det behöver dock inte vara en så allvarlig manöver, det räcker att man inte förstår ordena vid en vanlig tilläggning eller vändning för att lugnet skall förvandlas till en allvarlig incident med skador på personer och / eller båt som följd.

Hur lär man ut?

Det är under sommarhalvåret som sjötermerna övas in när man är ute och seglar. Men även under vårutrustningen när man hjälps åt att få båtarna i ordning lär man sig mycket.

Var noga att ha koll på att scouterna förstår.

Undervinterhalvåret är det lämpligt att lägga in sjötermerna i organisationstävlingarna och andra övningar som man kör.

Vissa sjötermer finns förklarade i uppgiftsboken.

4. Flytvästar och säkerhetsselar

Under all sjöverksamhet skall besättningen bära flytväst när man är i sittbrunnen eller på däck eller vid jollesegling.

På större ruffade båtar kan undantag göras vid lugnt väder förutsatt att skepparen är myndig (och kårens bestämmelser tillåter det).

Nattetid eller vid hårt väder skall man på större båtar även använda säkerhetssele. Säkerhetsselen består av själva selen som man har på sig och i den är fäst två ändor med någon form av snabbhakar.

Skall man förflytta sig ombord med sele, så förflyttar man sig antingen genom att växelvis "haka" sig fram alternativt att man har riggat en säkerhetslina utefter däckets som man kan haka i och som då tillåter att haken löper med när man förflyttar sig.

Eller så tar man sig fram okopplad och håller i sig.

Väl framme där man skall jobba, så hakar man fast sig vid t.ex. ett vant eller i masten eller annat föremål som sitter fast i båten.

Tips hur man lär ut:

Visa hur man tar på säkerhetsselen, låt scouterna få ta på den med förbundna ögon för att visa att man kan även i mörker.

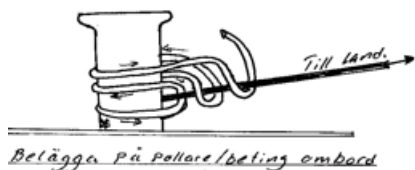
Låt scouterna prova att förflytta sig med selen och lära sig var man kan haka fast sig på ett tryggt sätt.

5. Tåg som är under belastning, skot, fall och förtöjningstamper, bogsertåg:

Belägga/lägga fast en ända:

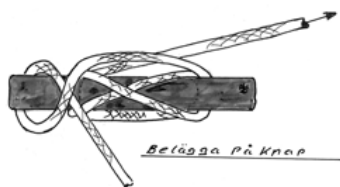
Att lägga fast en tamp, t.ex ett skot, förtöjningsända eller ett fall på en knap eller pollare, kallas även att "belägga"

Gemensamt för allt vad man lägger fast är att det skall vara lätt att lossa tampen utan att det blir ryck eller misstag, även om tampen är belastad. Är det mörker, så skall alla ombord veta hur ett fall eller skot är fastgjort och säkrat för att vid behov kunna få loss det.

Förtöjningstamper eller ankartåg på en pollare: Aldrig dubbelt halvslag på en pollare. Svårt att få loss om det är drag på tampen och den kanske är våt. Belägg som bilden visar i stället. Du slipper klämskador och har hela tiden koll på vad du gör om du måste slacka.

Belägga en förtöjningstamper på en knap: Innan du börjar kryssa, börja med en törn runt knapens bas. Kryssa inte för många gånger, efter två till fyra kryss, så kan man säkra tampen så som bilden

visar. Skot läggs aldrig fast på detta sätt. Diskutera varför.

Kom ihåg att du förtöjer med de långa ändorna kvejlade ombord och att andra ändan fastgjord på lämpligt sätt i land.

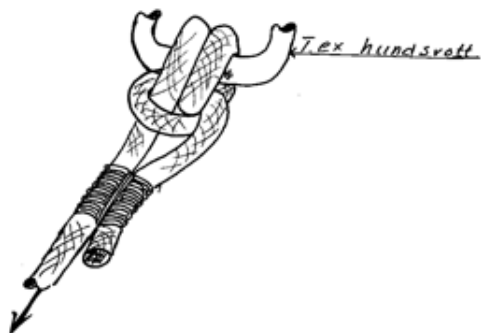
Skot och fall:

En vanlig orsak till segel- och bomhaveri är att skot lossnar vid tillfällen när seglen slår i hårt väder. Detta kan också vara farligt för besättningen, det kan röra sig om stora krafter.

Sjösäkerhet vid sjöscout- och sjöverksamhet

Sjömanskap

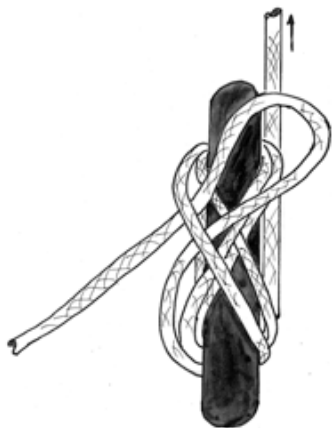
5. Tåg som är under belastning, skot, fall och förtöjningstamper, bogsertåg, forts:

Om storskotet inte har ett öga med kaus utan måste knopas fast så görs dess fasta ända bäst fast i bomblockets hundsvott med en röringsstek (kan kompletteras med ett halvslag) och säkras alltid med en kryssbänsel som på bilden till vänster.

Om ett fall beläggs på knap, så säkras fastläggningen med en nyckstek som bilden nedan till vänster visar. Du kan ju inte låta 20 meter ända ligga löst på däck och du får inte heller göra en kvejl och säkra denna på vanligt sätt.

Kvejla istället ändan, därefter trär du öglan på nycksteken igenom kvejlen och hänger upp öglan på knapen och tajtar nycksteken som på bilden nedan till höger. Måste du nu snabbt bärga seglet så vet du hur det ser ut och hur man får loss fallet även i mörker.

Sjösäkerhet vid sjöscout- och sjöverksamhet

Sjömanskap

6. Bogsering

All båtar som bogseras skall ha en rorsman som styr för att undvika att båten/båtarna sicksackar efter bogserande båten.

Ingen får ligga och sova på däck.

Den eller de båtar som skall bogseras, kastar över bogsertampen till den som skall dra. I vissa fall är det mer praktiskt att göra tvärt om. Rorsman skall vara utrustad med mistsignalhorn, för att snabbt kunna meddela sig framåt. Alltid flytväst, under mörker även sele.

Tecken från sista båt till bogserande båt då allt är fast.

Vid bogseringens början, passa bogsertåget när detta sträcks upp så att ryck elimineras. Justera bogsertågets längd efter förhållandena så att eventuella ryck minimeras.

Vid bogsering i hårt väder krävs extraordinära åtgärder både på den båt som bogserar och den som bogseras.

Fördela belastningen så att inte bara en knap eller pollare tar upp lasterna. Förbind t.ex. från förknappen till skotwincharna.

Kanske måste bogsertåget förlängas, använd då pålstek som kabelstek, d.v.s. man lägger en pålstek i den andra.

Överväg om ett ankare mitt på tåget behövs som dämpare.

Gör fast i röringen med dubbelt halvslag om egen part alternativt trä en pålstek över flyna.

Bogsertågets längd skall var minst en våglängd, men i hårt väder kan det mycket väl behövas 100 meter tamp.

Tänk på att korta bogsertåget innan ni anlöper en hamn eller trångt vatten

Det skall alltid gå att lägga loss bogsertåget, även när detta är under drag från både båten som bogserar och den som blir bogserad.

Viktigt, alla båtar skall vara med på när bogsertåget kopplas loss.

Hur utbildas?

Berätta hur bogsering kan gå till under olika förhållanden.

Demonstrera sedan ombord hur man kan göra fast bogsertåget.

Praktisera bogsering och prova gärna på att i måttligt väder bogsera med segelbåt för segel.

Sjösäkerhet vid sjöscout- och sjöverksamhet

Sjömanskap

7. Radio

VHF-radio; Bestäm t.ex kanal 77 som användarkanal, ha dual watch på kanal 16.

Inget skitprat på VHF. Stereon ombord får inte ha så hög volym att man inte hör anrop eller inte kan tala ostört på VHF-telefonen.

8. Badning

Skepparen ansvarig.

Skepparen och underskepparen skall inte bada samtidigt.

Krav på tamp med fender i ändan om man badar under gång.

Tänk på att vattnet kan vara strömt. Det är förbjudet att ankra för badning om inte båten ligger i skyddat vatten.

Tänk på gällande flytväst bestämmelser.

Seglar du med dispens? Badning ej tillåtet till havs!

Ingen badning är tillåten från båt utan badstege (gäller ej jollar).

Detta gås igenom vid vårens skepparmöte.

9. Seglingsjournal :

En seglingsjournal skall förvaras i land, i denna skrivs minst följande in:

Båten namn, skeppare, ev. underskeppare, besättning, destination, beräknad hemkomst, verklig hemkomst, eventuella anmärkningar.

Texta tydligt!! Skepparen ansvarig för vad som står i journalen.

Samtliga båtar, skall alltid skrivas in i seglingsjournalen. Även följebåtar på samtliga avdelningsmöten skrivs in. Möjligen undantas Op-jollar och motsvarande vid avdelningsmötena.

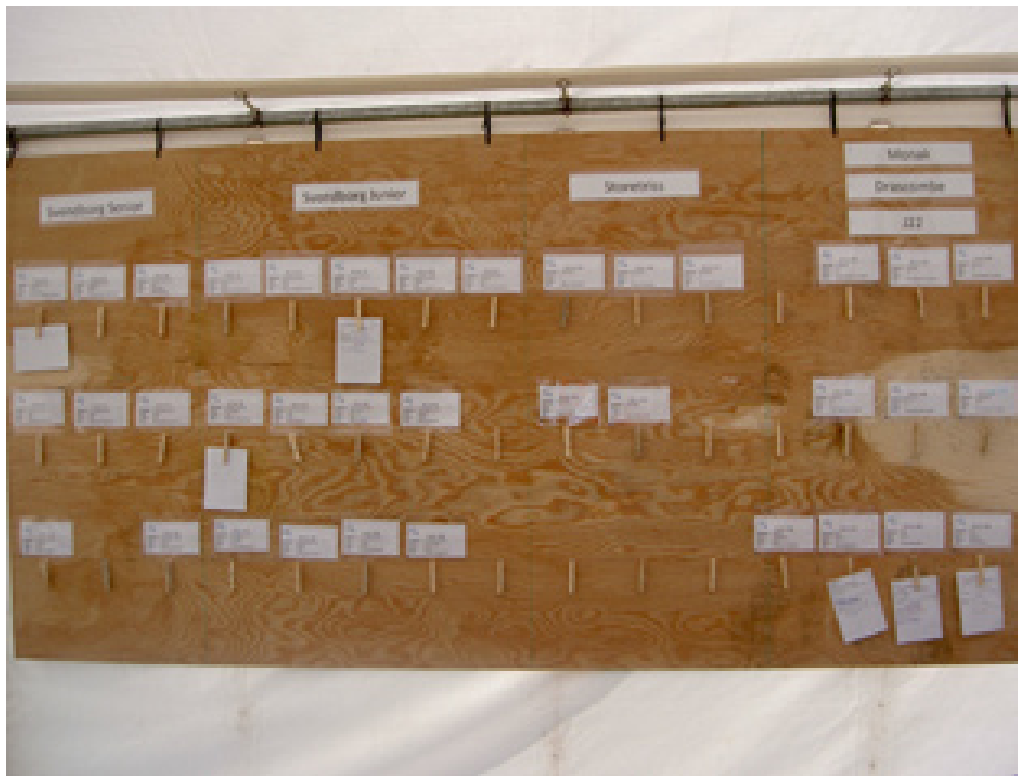
Riktiga namnen, ej smeknamn i journalen.

Gäster skall anges med telefonnummer till närmast anhörig samt personnummer (gäller alla gäster).

I anmärkningskolumnen anges ev. dispenser.

Detta gås igenom vid vårens skepparmöte.

Exempel på hur man lägger upp en seglingsjournal på ett läger för att veta vilka som är ute med vilken båt och när de är åter. Detta system fanns på Danska Jamboreen 2012. Överst båttyperna, sedan båtarnas namn ovanför tvättklämmorna. besättningarna registrerade sig på ett kort som sattes i tvättklämman under båtnamnet.

När båtarna kommit åter, tar skepparen ner sin lapp och lägger i en låda. Man har då koll på hur många som är ute och man kan gå tillbaka och se när en viss båt var ute och vilka som då var med.

Sjösäkerhet vid sjöscout- och sjöverksamhet

Sjömanskap

10. Loggbok:

Skall alltid föras för dokumentation av var båten varit och vem som varit ombord. Segelbåtarna behöver inte föra loggbok om seglingen är i hemmaviken.

Juridiskt är det loggboken som gäller om något händer. Men om den bara är förd vid ett incidenttillfälle, så kommer den inte att betraktas som trovärdig.

Minst följande skall skrivas in i loggboken: Datum, avgång och avgångshamn, ankomst och ankomsthavn, väder, besättning, händelser och incidenter.

Detta gås igenom vid vårens skepparmöte.

11. Kök:

Fotogenkök och spritkök:

Påfyllning: Skall normalt ske när köket är kallt.

Varmt kök: Påfyllning får ske endast med säkerhetsflaska.

Hur utbilda?

Visa hur kårens kök fungerar och hur man använder dessa. Låt upptäckare och uppåt själva prova på.

Dessa moment finns i uppgiftsboken för äventyrare. Lämpligt att lägga in detta som tillämpningsövning vid t.ex organisationstävling.

Gasolkök:

Gasolen är en tung gasblandning.

Gasolflaskan skall förvaras i ett utrymme ovan vattenlinjen som är gastätt mot båtens övriga utrymmen och ha dräneringshål till utsidan. Flaskan skall sitta fast

Hur installationer på en fritidsbåt skall vara utförda finns att läsa i ett häfte som heter "Tänk först och tänd sedan". Häftet utges av Svenska Gasföreningen och kan antingen beställas eller laddas ner

De firmor som säljer gasolutrustning kan ofta ge råd, utföra och göra besiktningar av installationerna.

Till gasen är tillsatt ett luktämne som gör att gasen luktar om den läcker ut.

Stäng ventilerna när gasen inte används.

Sjösäkerhet vid sjöscout- och sjöverksamhet

Sjömanskap

11. Kök, forts:

Gasolkök, forts:

Hur man kontrollerar gasolanläggningen:

- Kontrollera gasolläcktestaren som sitter på flaskan när ventilen öppnas och med jämna mellanrum. Skall inte komma några bubblor.
- Gasvarnare bör kontrolleras med jämna mellanrum. Kan göras med hjälp av att man släpper ut gas från en cigarrettändare.
- Kontrollera att slangarna är fria från sprickor, om inte så byt.

Luktar det gas i båten eller gaslarmet går:

1. Stäng flaskans och förbrukarnas ventiler.
2. Stoppa motorn om denna är i gång.
3. Absolut ingen eld i någon form ombord.
4. Sätt korsdrag i båten och öppna durkarna så det blir vädrat även i kölen. Gasen är tung och lägger sig i kölen.

Hur lära ut:

Låt en eller ett par scouter vara med när rutinkontroll görs. Informera alla om hur gasolanläggningen fungerar och vad man skall se upp med.

12. Länspumpar/pumpning:

Säkraste länspumpen är handpumpad, men det är också vanligt med elektriska pumpar. På större båtar skall minst en länspump vara en handpump.

Vanligaste felkällorna är hål på en sugslag eller att det kommer in skräp från kölen i länspumpen.

Det är därför viktigt att man håller rent i båten, en tändsticka, ett potatisskal eller ett kolapapper kan lätt gör att länspumpen inte fungerar.

Tänk dig för innan du pumpar ut slagvatten, finns det olja i kölen, skall denna samlas upp och deponeras i land. Gör därefter rent i kölen.

Att lära sig:

Gå igenom detta med scouterna i samband med att man till exempel undervisar om allemansrättens ansvarsbitar.

Sjösäkerhet vid sjöscout- och sjöverksamhet

Sjömanskap

13. Brandskydd.

Alla ombord skall veta var brandsläckarna är placerade.

Alla scouter skall också känna till att man inte kan släcka en brand i stekpannan med vatten. Fotogenlampor skall hänga eller stå säkert så att de inte tippas och fotogenen sprids i båten.

Hur lära ut:

Gå igenom med ny besättning innan avgång, tala om vad man gör i händelse av brand.

14. Skepparmöte inför seglingssäsongen:

Inför seglingssäsongen, ha genomgång för vad som gäller på kårens flotta avseende stil, säkerhet, ansvar och vård av materiel.

Samtliga skeppare och skepparaspiranter skall antingen deltagit på skepparmötet eller ha tagit del av anvisningarna från skepparmötet för att få segla skeppare.

15. Checklistor:

Exempel på checklistor finns att ladda ner på www.sjoscout.nu.

Beroende på det båtmaterial man använder, så kan det vara klokt att ha en rutin där man prickar av på en checklista innan seglingar utanför avdelningsmötena eller utanför hemmaviken.

Och även prickar av när man kommer hem igen för att tala om att båten är ok, eller att något måste åtgärdas.

16. Navigering:

Det är alltid klokt att vid längre seglingar föra bestick, sätt ut position och klockslag en eller varannan timma.

Det är faktiskt bra att göra detta även om man har digitalt sjökort i en dator ombord.

Att sitta till rors och samtidigt läsa sjökort kan vara mycket dumt.

Det kan bli mycket att hålla reda på. Blåser sjökortet i sjön så kan mycket otrevliga saker hända.

En bör sköta navigeringen och den som sitter till rors koncentrerar sig på kurs och segling.

Utbildningstips:

Låt scouterna sätta ut positionerna i kortet med hjälp av olika metoder.

Sjösäkerhet vid sjöscout- och sjöverksamhet Sjömanskap

16. Tills sist:

Ju större båtar ni seglar, desto mer som står här blir aktuellt.

Överarbeta inte, använd sunt förnuft.

Sjömaning – knopar

Vakna, vakna! Det blåser upp och vinden har vänt, vi måste förtöja om båtarna. Jag hörde dunsarna och kände att kölen började slå mot botten i fören. Vi måste lägga ut en förtöjning till från aktern och in mot land som kan hålla upp båten mot sidovinden, och sedan släpper vi ut henne lite från land.

Det är nästan kolmörkt ute och regnet piskar i ansiktet. Nu gäller det att känna sin båt, veta var grejorna finns och kunna knyta knoparna ”bakom ryggen”.

Du Kalle, kan du ta en lina och hoppa iland, sedan knyter du fast linan i ett träd lite på lovartsidan. Knyt i trädet med ett dubbelt halvslag om egen part, två varv runt trädet så blir det lättare att slå knopen. Räcker inte linan så får du skarva i en lina till, gör då två pålstekar, det blir säkrast!

Lisa, håll emot linan och lägg den runt skotvinschen så blir det lättare att dra hem på linan. Gör fast med en säkrad nyckstek så att den inte går upp av misstag. Sixten, dra hem på ankarlinan så fort Kalle är ombord igen. Jag tar och släpper ut förtamparna lite. Tur att vi knöt ändarna i land och har all extralina kvar ombord!

Efter fem minuter pustar alla i besättningen ut och kryper ner under däck igen. En kopp varmt te smakar gott, samtidigt som de får lite tid att känna efter om förtöjningarna håller innan de kryper ner i sovsäckarna igen! Utom Sixten som tar första nattvakten för säkerhets skull.

Sensmoral – förtöj alltid för storm! Och med knopar som håller och är lätta att få upp.

Sjömaning – knopar

Övergripande

Sjömaning delas upp i tre delar; knopar ombord, övriga knopar och dekorationsknopar. Den första handlar om de knopar som vi vanligtvis använder ombord såsom åtta, lägga fast på knap, skotstek och dubbelt halvslag om egen part. Dekorationsknopar är knopar såsom apnäve, tränsa och turkiska mattor

Lite mer text, och även mot fokusområdena

Spårare (minior)

Vi börjar med några enkla knopar som vi använder ofta i våra båtar. Slå knoparna ofta, gör en stafett där alla måste knyta knopen.

Gör det svårare genom att knyta den bakom ryggen.

Låt gärna ungarna sitta i en optimistjolle när de övar på knoparna, då blir det mer realism!

Knopar ombord

Stoppåtta

Vi börjar med stoppåtten (överhandsknop i åtta, fiol). Sen är lätt att slå och vi använder den alltid när vi seglar för att inte skot och fall sak glida igenom. Slå den gärna en decimeter in på repet så att du kan greppa tag i ändan om knopen blir indragen i blocket.

Nyckstek, fästa ett rep på en knap

Du sicksackar repet över knopen tre varv, det räcker. Om repet ska sitta permanent så kan du göra en säkring. OBS – ett skot får du aldrig säkra, då kan knopen bli svår att få upp i en kritisk situation.

Skotstek – skarvknop

Skotsteken används för att skarva två rep. Är de lika tjocka så gör man med ettvarv runt bikten. Är repen lite olika tjocka eller olika styva så gör man två varv runt bukten. Och om repen är mycket olika så kan man göra tre varv runt bukten med den tunna lina.

Sjömaning - knopar

Dubbelt halvslag om egen part - förtöja

Det bästa sättet att knyta fast ändan på ett rep är med dubbelt halvslag om egen part. Linda alltid repet två varv runt "trädet" eller vad du fäster ändan i. Då kan du lätt göra klart knopen även om någon (båten) börjar dra i repets andra ände.

Övriga knopar

Råbandsknopen är en bra knop för att skarva två snören. Tyvärr är den också alltför lätt att lossa, prova att dra i de parallella snörena åt varsitt håll så blir knopen ett lärkhuvud som lätt glider av den andra änden. Så råbandsknopen använder vi mest som paketknop eller vid surrningar. Vi använder aldrig råbandsknopen ombord på våra båtar!

Dekorationsknopar

Detta väntar vi lite på tills upptäckaråldern!

Aktiv i gruppen

Gör en stafettlek för att kontrollera att alla i äventyrsen kan knoparna.

Sjömaning - knopar

Upptäckare (junior)

Knopar ombord

Pålstek

En av våra viktigaste knoparna är pålsteken. Den används vid förtöjning på en pållare (aldrig runt ett träd), vid livräddning, fästa skotet vid fockens skothorn, som skarvknop (använd två pålstekar), som temporär fast ögla (använd annars ögonsplits), etc.

OBS Använd aldrig ramsan om draken som dyker upp ur sjön och ringlar sig runt prinsessan, det blir mer fel än rätt!

Dubbelt halvslag

Dubbelt halvslag är bra t ex när man ska förtöja båten, men pålstek och dubbelt halvslag om egen part är bättre! Säkra helst det dubbla halvslagen med "ett halvslag om egen part" eller på en pollare med en lös ögla över hela knopen.

Övriga knopar

Timmerstek är en bra knop när du ska börja göra en surring.

...Den kan du även använda om du ska bogsera en stock efter båten, t ex om du hämtar surrningsvirke från en annan ö.

Dekorationsknopar

Upptäckarna kan börja prova på lite enkel makramé som dekorationsknop. Gör ett armband med fiskegarn och lite pärlor, eller en mobiltelefonnodd, så känner du igen din telefon lättare!

Fantasi och kreativa uttryck

Makramé är utmärkt tillfälle för scouten att skapa sitt eget mönster och färgkombinationer.

Självinsikt och självkänsla

I samband med simövningen (alla måste ju kunna simma minst 2 00 meter för att få sitta i en båt) så gör en livräddningsövning där scouterna ska slå en pålstek om sig själv och bli "räddad" av kamraterna.

Sjömaning – knopar

Äventyrare (Äventyrs/patrullscout)

Knopar ombord

Öva att slå pålsteken med en hand och bakom ryggen.

Övriga knopar

Kärleksknopen är kul om man vill knyta!!! kontakt med en bästis. ...

Sydd tagling för att göra så att repet inte fransar upp sig.

Ögonsplits för att göra en mindre fast ögla.

Dekorationsknopar

Treslagen valknop är kul att kunna. Gör din egen sälja, servettring, platta ut den som ett glasunderlägg. Använd gärna tjock tjärad märbling som luktar så gott!

Kritiskt tänkande

Fundera på varför råbandsknopen anses vara den knop som förorsakar flest olyckor?

Den är lätt att slå fel så att det blir en kärringknop (som fungerar bra med lite glattare rep!) eller en fals råbandsknop (ändarna går ut på var sin sida). Dessutom går den lätt upp om man drar ett par av de parallella ändarna åt var sitt håll och knopen blir ett lärkhuvud som lätt glider av. Det kan bli så om knopen nöter emot någonting.

Fundera på varför pålsteken är bäst som en fast ögla över en påle (pollare). Jo, pålsteken är omöjlig att lossa om det hela tiden är drag i repet. Fäster du en fånglina i ett träd med en pålstek så måste du kunna släppa efter på repet, vilket det inte alltid finns möjlighet till.

Ledarskap

Ge äventyrsledaren lite förstegsutbildning på ett rådsäventyrsmöte. Till nästa avdelningsmöte ska alla i äventyrsen kunna knoparna (genom en stafettlek eller tillämpning på en jolle).

Sjömaning – knopar

Problemlösning

Gör ett scenario där scouterna ska använda olika knopar, exempelvis enligt situationen i inledningen av kapitlet, vid segelsättning på kårens olika segelbåtar; litsa seglet till optimisttriggen, ett skotblock går sönder – hur gör du då?, när du ska beslå seglet, ...

Utmanare (seniorer / jungmän)

Knopar ombord

Ögonsplitsen gör vi nu lite svårare med ett kaus. Använd aldrig plastkaus, de spricker så småningom, använd helst rostfria kaus.

Övriga knopar

Om du tänker vara med på SM i Sjöscoutfemkamp så finns det en lista på knopar m m som du måste behärska (sidhänvisning till Pilles knopbok)

enkel kryssbändsel 47

lagd tagling 47

sydd tagling 47

segelmakartagling 48

överhandsknop 54

dubbel överhandsknop 54

överhandsknop i åtta 55

enkel skotstek 56

dubbel skotstek 56

tränsning 57

enkel fiskarknop 58

Sjömaning – knopar

vattenknop 58
zeppelinknop 60
enkel påstek 61
dubbel påstek 62
dubbelt halvslag 65
dubbelt halvslag om egen part 65
fiskarstek 65
röringstek 66
nyckstek 67
timmerstek 69
ögonsplits på treslaget 75
kortsplits på treslaget 78
lagd stropp 78-79
ögonsplits dubbelflätad syntetisk lina 80-83
ögonsplits på multiplaitlina 86-89
enkel taljrepsknop 97
krona 97
dubblad fallrepsknop 98
treslagen valknop 100, 105
apnäve 112, 114
båtsmanssöm 114, 115

Dekorationsknopar

xxxx

Kritiskt tänkande

Fundera på knoparnas namn och vad de är bäst att använda till, historiskt och nu!

Aktiv i gruppen och Fantasi och kreativt uttryck

Seniorlaget gör en knoptavla med alla de knopar de kan! Några gör själva tavlan, kanske med ett rep som ram, andra gör små namnskyltar, o s v.

Sjömaning – knopar

Roverscouter

Knopar ombord

Ta reda på andra knopar som av tradition används för olika funktioner på äldre segelfartyg.

Övriga knopar

Det finns många knopar som används i andra sammanhang. Vid klättring använder man sig av helt andra knopar som alltid är dubbelsäkrade. Ta reda på några vanliga klättringsknopar för att skarva rep, göra en fotstegsögla etc.

Dekorationsknopar

Nu kan du hålla på mera med dekorationsknopar.

Gör lite fina saker till kårens båtar, att ha i lokalen eller sälja på kårens jul/påskmarknad! Det finns många böcker och hemsidor som beskriver olika knopar som är mer till prydnad än nödvändiga! Min favorit är en fockedrevsudd (klock-kläpps-stropp!) där man fritt kan välja många olika dekorationsknopar.

Att läsa mera

Knop, stek och splits, Pille Repmakarn, Ica Bokförlag, 2002, ISBN 91-534-2122-1

Knep med rep och snöre, David Miller, Berghs, ISBN 91-502-1275-3

På nätet:

Knutte knuts knoplexikon ???

<http://www.realknots.com/>

<http://www.wikipedia.se> (se respektive knop)

Trygga möten, trygg verksamhet

Att all vår verksamhet skall vara trygg för scouterna är i sig inget märkvärdigt, det är ju en självklarhet. *Se även handboken Ledaren* När man i dag talar om trygga möten, så tänker många på risken för att scouterna skall utsättas för pedofiler och visst, detta skall inte heller förekomma.

Största riskerna är dock inte pedofiler, utan olyckstillbud, mobbning och utanförskap.

Scouterna är barn och ungdommar och skall liksom alla andra behandlas med respekt.

Finns det några specifika hot eller risker, vad kan förorsaka otrygghet? Vår verksamhet omfattar avdelningsmöten, läger, övernattningar, veckoslutsseglingar och långseglingar.

Svenska Scoutförbundet hade tidigare publikationen "Scoutsäkert" som föreskrev hur man på säkert sätt skulle hantera olika situationer, t.ex. hur man håller på bränsle på ett varmt kök, etc.

Det är alltså viktigt att du själv vet saker som t.ex. att man innan man luktar i en burk eller dunk med okänt innehåll, skall ta ett djupt andetag, att när man fyller på vatten i ett batteri, så kan det bli en reaktion som gör att syran sprutar och stänker ut, att när man lägger till, inte försöka bära av genom att sätt en fot emellan.

Vi har tidigare gått igenom flera säkerhetsaspekter. Det är viktigt att du *utan att* överdriva tar till dig detta tänk.

Men givetvis också att scouterna inte skall utsättas för obehagligheter från andra människor. I synnerhet i fallen med relationer mellan oss är det viktigt att behålla lugn och sans och inte skapa paniktänkande.

Här finns mer att läsa i handboken ledaren.

Sjöscouthistoria

- 1909 Under sommarlägret som Baden Powel har initierat med 100 pojkar, deltar hälften ombord på skolskeppet Mercury. Fröet till sjöscouting är sått.
- 1910 BP's bror Henry Warington Smyth Baden Powel skriver den första manualen / instruktionen för sjöscouter. Sjöscouting är nu formellt etablerat.
- 1911 Emmy Gren-Broberg startar flickornas scoutrörelse i Stockholm
- 1912 Sveriges Scoutförbund (SS) bildas på initiativ av Ebbe Liberath
- 1913 Sveriges Flickors Scoutförbund SFS bildas
- 1913 Göteborgs Sjöscoutkår bildas som Sveriges första sjöscoutkår.
- 1920 Först världsscoutlägret i London
- 1925 Handikappscouting startar
- 1941 BP avlider 8 januari, 84 år gammal
- 1942 Första sjöflickscoutkåren startar på Lidingö
- 1942 Skolfartyget BISCAYA inköpes
- 1946 Vindalsö doneras för sjöscoutverksamhet
- 1955 Pojkar och flickor är inofficiellt med i samma sjöscoutkår och deltar tillsammans på seglingar och läger. I någon pojkkår registreras flickorna med endast förnamnens initialer som pojkar för att de skall få en möjlighet att vara sjöscouter.

Sjöscouthistoria

- 1960 Svenska Scoutförbundet bildas genom sammanslagning av Sveriges Scoutförbund och Sveriges Flickors Scoutförbund.
- 1965 SSF har förbundsläger i Stegeborg med sjöscoutverksamhet
- 1968 SSF arrangerar ett sjöscoutläger "Sjö-68"
Sjöscouternas vita halsduk blir förbundshalsduk. Juniorscoutgrenen införs
Sjöscouterna upphör som egen gren.
Sjöscoutkåren hänvisas till att själva utforma sin verksamhet.
- 1977 Lady Olave Baden Powel avlider.
- 1980 Riksskeppsrådet återupptas på initiativ av Malmö Sjöscoutkår och med uppbackning av Öresunds Skeppslag.
- 1984 KFUK/M ansluter till Riksskeppsåden.
- 1985 SSF antar en förbundshalsduk och flera sjöscoutkårer passar på att återta den vita halsduken som kårhalsduk. Sjöscouterna hade ursprungligen vit halsduk
- 1986 SSF har förbundsläger som är indelade i fem deläuger varav ett Sjöscoutläger på Väsarö.
- 2001 Ett storläger med samtliga svenska scoutförbund och utländska gäster äger rum på Rinkaby hed i Skåne.
- 2005 Ett riksskeppslag bildas på riksskeppsrådet i Stockholm.
- 2006 Ett nytt sjöscoutmärke tas fram och ersätter vikingaskeppet.
Sjöscoutlägret Sjöstjärnan 06 anordnas på Väsarö.
Lägret arrangeras av Svenska Scoutförbundet i samarbete KFUK/M scoutförbund.
Sjöscoutprogrammet Sjöstjärnan implementeras.

Sjöscouthistoria

2010 Hålls sjöscoutlägret Mareld på Vässarö med sjöscouter från hela landet. Lägret arrangeras i samarbete med Roslagens Scoutditrikt

2011 Sverige anordnar Världsjamboreen på Rinkabyfältet i Skåne.

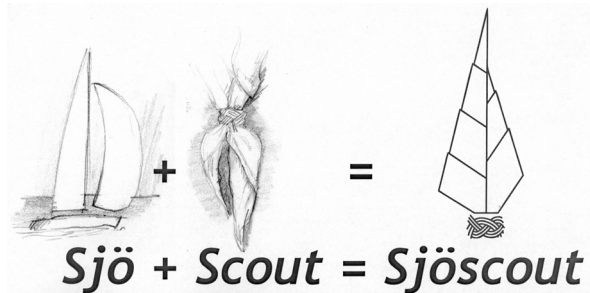
2011 Arrangeras Sjöscoutarmadan "Simply Sailing" med båtar från Storbritannien, Belgien, Holland, Norge, Danmark, Polen, Finland och Sverige. Seglatsen avslutas i Åhus, Sverige och man besöker Jamboreen i Rinkaby. 27 fartyg och 180 deltagare från olika delar av världen. En del deltar sedan på Jamboreen.

SJÖSCOUTHALSDUKEN

I Sverige antogs tidigt den vita halsduken som sjöscouthalsduk. Från 1968 fick vi dock dela den med övriga scouter då SSF och KFUK/M gjorde om den till förbundshalsduk. 1985 skaffade Svenska Scoutförbundet en ny förbundshalsduk och flera sjöscoutkårer tog då den vita halsduken som kårhalsduk och på så sätt fick sjöscouerna tillbaka sin halsduk.

SJÖSCOUTMÄRKET

Symbolen för Sveriges sjöscouter är inspirerad av en segelbåt som för fulla segel stävar mot nya utforskade farvatten. Sjöscouting är upptäckarglädje, stolthet samt längtan till sjö och hav. Symbolen är också inspirerad av den vita sjöscouthalsduken med sälja. Halsduken och säljan är, även bland icke-scouter, starkt förknippade med scouting. Halsduken visar att vi är scouter och påminner om vår gemenskap med alla andra scouter i världen.

Till sist

Kära ledarkollega kom nu i håg att allt som heter handledning bara är en hjälp. Använd din egen förmåga och var aldrig rädd för att bryta mot doktriner. Regler och planer är till för att man skall veta vad man ändrar på och varför man gör det, inte något som slaviskt skall följas om det verkar fel.

*Hade du fel? fixa till det då, du har sannolikt inte orsakat någon katastrof, möjligen irriterat någon eller några. Du gör detta på din fritid och betalar för att göra det, gör bara ditt bästa.
Du skall tycka att det är roligt*

*Tycker scouterna att det är kul och givande och stannar kvar,
ja då gör du rätt.*

